

LXXVI. Akademické fórum 10. 11. 2016

VZZ o podpoře VaVa z pohledu Fóra VĚDA ŽIJE!

Poslední vývoj, některé změny, několik postřehů

Jaroslav Kupčík

Fórum **VĚDA ŽIJE!**

Nový zákon o podpoře VaVal – poslední vývoj

- 24. 8. 2016 **Vláda ČR přijala Věcný záměr** zákona o podpoře VaVal
- Místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace byl pověřen předložit Vládě **Návrh zákona do 31. 10. 2016**
- Účinnost zákona se předpokládá od 1. 7. 2017 (podle textu Vypořádání připomínek)
- Vláda, resp. sekce úřadu vlády pro VaV, je tedy **odhodlána** prosadit nový zákon do konce stávajícího volebního období

Body, na které chceme upozornit:

- Některé změny oproti loňskému Návrhu
- MVV: struktura, úkoly
- Vědecká rada ČR
- Nová organizace GA ČR, TA ČR
- Podpora inovací
- Přístup (nejenom tohoto) Navrhovatele k veřejné podpoře VaVal

Věcný záměr zákona o podpoře VaVal

Aktuální zveřejněná verze

3 dokumenty:

- **Věcný záměr** Z vč. RIA, CIA, součástí je analytická část, definice problémů, návrh řešení, 107 stran (loňský Návrh VZ: 93 stran)
- **Vypořádání připomínek** k materiálu: 180 stran
- **Argumentace k očekávaným dopadům nové legislativní úpravy v oblasti VaVal** (14 stran)

<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=RACKA29HHJ5R>

Některé změny oproti stavu z r. 2015:

Věcný záměr:

- Detailnější zpracování, řada připomínek byla zohledněna
- Obsáhlé vypořádání připomínek
- Poměrně detailní popis úkolů MVV, struktury MVV, náklady na činnost
- Vědecká rada ČR
- Bylo upřesněno postavení, organizace agentur GA ČR a TA ČR, přepracována struktura orgánů („vrácení“ VR, zachování panelů)

Jiné:

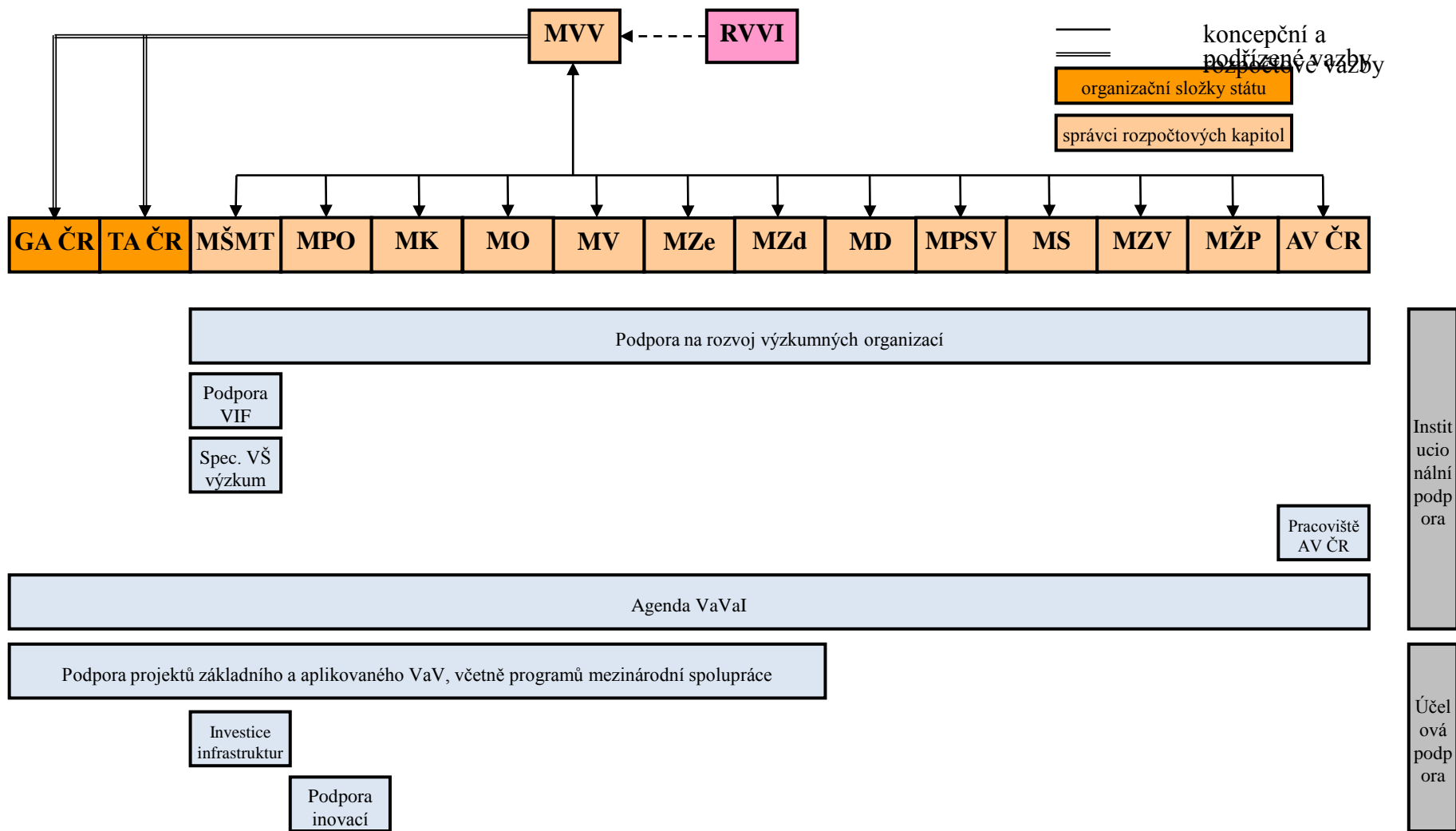
- **Rozpočet VaVal na 2017 už byl zpracován včetně výhledu do 2021**

Navrhované uspořádání státní správy VaVal

organizační složky a jejich působnost

- **MVV** – ústřední správní orgán
- **GA ČR** a **TA ČR** – poskytovatelé účelové podpory, průřezové, nadresortní,
- **Vědecká rada ČR** – nezávislý expertní orgán pro VaV
- **AV ČR** – org. složka státu, poskytovatel pro své v. v. i.
- **MŠMT**: využití ESIF ve VaVal (OP VVV), spolu s MVV odpovědnost za podporu Národních výzkumných infrastruktur, specifický VŠ výzkum
- **MPO**: využití ESIF ve VaVal (OP PIK), podpora inovací
- **Další (MK, MV, MO, MZd, MZe)**: v principu jako doposud, +podpora mezinárodní spolupráce ve VaVal (spoluúčast)

Návrh budoucí struktury státní správy VaVaI – poskytovatelé a kategorie podpory (Věcný záměr..., str. 82)

Ministerstvo pro výzkum a vývoj - struktura

předpokládá se organizační struktura podobná MK nebo MS:

- Útvar stát. tajemníka, kancelář ministra, kabinet ministra, kancelář interního auditu, kancelář bezpečnostního ředitele.

- 3 sekce:

- 1. Sekce společná: ekonomický útvar, správa IS, vnitřní správa, investice, veř. zakázky, kontrola, legislativa, právo.

- 2. Odborná sekce: řízení agentur, mezinár. spolupráce a RIS3

- 3. Odborná sekce: analýzy, koncepce, strategie a hodnocení.

Náklady: v 1. roce: 208 mil., v dalších letech: 218 mil. Kč.

Počet zaměstnanců: cílově 157

Ministerstvo pro výzkum a vývoj - působnost

- Ústřední správní úřad odpovědný za VaV
- koordinace na nejvyšší úrovni, mezinárodní spolupráce
- Příprava strategických dokumentů (Nár. politika VaVal, Nár. priority VaVal, RIS3), příprava právních předpisů
- sjednocení politik VaVal, projednávání resortních koncepcí
- Rozpočet VaVal, včetně výhledů
- správce RK (vč. rozpočtů GA ČR, TA ČR)
- podpora výzkumných infrastruktur
- Hodnocení (evaluace) VO, příprava metodik
- Správce a provozovatel Informačního systému VaVal
- Rejstřík v. v. i., seznam VO, statistická služba...

MVV bude zřizovat **poradní orgány**:

- **Grémium příjemců** podpory (reprezentativní zastoupení všech příjemců, zřízených různými zřizovateli podle různých právních forem)
- **Grémium poskytovatelů** podpory (všechny org. složky státu, ÚSC, které podporují VaVal)
- K projednání strategických a koncepčních dokumentů

Vědecká rada ČR

- Nezávislý a reprezentativní **expertní orgán** pro oblast vědy.
- Nezávislá na Vládě nebo jiném orgánu
- Bude působit odbornou autoritou, odvozenou od členů
- **Nezávazné stanoviska** a doporučení **ke koncepčním** otázkám, na požádání vlády, MVV, nebo i z vlastní iniciativy
- **Projedná návrhy** na ředitele GA ČR, TA ČR, navrhne **kandidáty** do Věd.R a GR (GA ČR) a Výzk.R a PR (TA ČR)
- Min. 1x za 2 roky **předloží zprávu** o činnosti vládě, PS a senátu
- **15 členů**: 5 jmenuje předseda vlády, **5 PS** a **5 Senát**. Na **5 let**, navrhnou relevantní instituce: AV ČR, reprezentace VŠ...
- **Představitelé všech kategorií VaVal**, + **osobnosti veřejného života**

Pohled **FVŽ!** na MVV a VR ČR:

- + Vznik centrálního správního orgánu hodnotíme kladně
- + **Detailnější představa** oproti loňskému NVZZ, vč. struktury a nákladů
- + **Vědecká rada ČR** bude zbavena hodnocení, rozpočtu apod. plně se soustředí na expertní činnost
- **Obáváme se** politicky indukované **nestability** (výměny ministrů, pád vlády)
- ? Je otázkou, jestli by centrálním orgánem VaVal neměl být **Úřad VaVal vedený ředitelem** jmenovaným na funkční období
- **chybí** představa o **útvary (sekci) Hodnocení VO**
- ? Hodnocení VO by možná měl provádět orgán nezávislý na MVV (**Úřad Hodnocení VO?**) vedený ředitelem jmenovaným na pevně dané funkční období

Vztah MVV ke GA ČR, TA ČR

- Výběr a **jmenování ředitelů** stát. tajemníkem (zák. o st. službě) po projednání ve VR ČR
- **Jmenování Vědecké (Výzkumné)** rady a Grantové (Projektové) rady z kandidátů navržených VR ČR
- Schvalování koncepcí agentur
- **Příprava rozpočtu** agentur
- **Příprava programů** účelové podpory VaVal
- Kontrola činnosti
- Odvolací orgán (převzetí úkolů dnešní KR)

GA ČR, TA ČR

- **Správní úřady**, organizačně podřízeny MVV
- právní postavení org. složek státu, financování: RK MVV
- Zůstanou poskytovateli
- **Autonomní rozhodování** o poskytnutí podpory, vázanost pouze zákonem, vnitřními předpisy a koncepčním zaměřením
- **Koncepční zaměření** bude stanoveno v **NP VaVal**
- Koncepci vypracuje agentura, projedná MVV, předloží Vládě
- **Programy připraví MVV** (ve spolupráci s agenturami)
- Agentury ustaví své orgány pro hodnocení projektů
- budou zajišťovat i mezinárodní spolupráci (projekty)

Orgány agentur

- **Ředitel** – statutární zástupce, organizační záležitosti, vnitřní předpisy, rozhoduje o uzavření smluv
Grantová (projektová) rada (5 členů): nejvyšší odborný a poradní orgán poskytovatele, garant nestrannosti, konečné pořadí projektů
- **Vědecká (výzkumná) rada**: koncepční orgán, návrhy vnitřních předpisů
- **Další odborné a poradní orgány** - určí vnitřní předpis

GA ČR, TA ČR

Kompetence ředitele při uzavření smluv:

Ředitel bude **zásadně vázán** konečným **pořadím** projektů stanoveným Grantovou (projektovou) radou

ředitel **bude oprávněn** se **odchýlit** od stanoviska Rady **pouze v zákonem stanovených případech**, pokud by došlo k porušení zákona, např.:

- závažné nedostatky v podkladech
- účast podjatých osob
- Nebyly dodrženy lhůty
- V takovém případě **bude moct** ředitel **vyzvat GR (PR) k novému jednání**, jehož výsledkem bude nové stanovisko

Pohled **FVŽ!** na úpravu GA ČR, TA ČR

Pozitivně hodnotíme:

- Grantová Rada, Projektová Rada, Vědecká (výzkumná) rada
- Navrhovatel hodlá zachovat panelový systém
- Vyvážení kompetencí Grantové (projektové) rady a kompetencí ředitele při uzavírání smluv

Ale:

- Chybí **záruka stability rozpočtů** agentur (např. Účelové prostředky agentur jako závazné ukazatele)
- Chybí nástin úpravy koncepčního **zaměření GA ČR** (to ale není věcí tohoto zákona, bude součástí Národní politiky VaVal)
- Obáváme se možnosti **ovlivňování** programů GA ČR směrem k **módním oborům** základního výzkumu

Podpora inovací

- Navrhovatel hodlá **rozšířit** podporu inovací z RK na VaVal
- **Argument: vyspělé země** strategii VaVal **zaměřují na inovace**
- Např. „**Strategie Evropa 2020**“ a „**Unie inovací**“ má cíl, podpořit VaVal tak, aby **realizace inovací** vedla k vytváření pracovních míst a produkce zboží a služeb zajišťujících trvale **udržitelný růst ekonomiky EU**. V ČR: podobný cíl: NP VaVal .
- **Navrhovatel hodlá zavést:**
 - Podporu inovačních **klastrů**
 - Podporu na inovace pro **MSP**
 - Podporu na inovace **postupů a organizační inovace**

Podpora inovací z rozpočtu VaVal

- Navrhovatel předpokládá tyto **podmínky**:
- Projekt je realizován **ve spolupráci veřejných** a soukromých subjektů
- Lze očekávat **účinnou realizaci** výsledků výzkumu ve **prospěch společnosti** nebo ekonomiky (smluvně ošetřeno)
- Projekt bez státní podpory by nemohl být realizován
- Inovační programy budou moct být navrženy jen jako nadpožadavky, **v rámci růstu výdajů** ze SR na VaVal

Podpora inovací: za a proti

- **Proti:**
- Obava z **přelití prostředků** VaV do inovací, úpadek podpory ZV
- Definice I je **příliš široká**, regulace podle GBER je **příliš vágní**
- **Hranice** mezi společenskou užitečností inovací a soukromým prospěchem firmy je tenká (jak definovat žádoucí případy?)
- **Za:**
- Podpora I by měla mít **přímý ekonomický dopad**. Podpoříme **přenos výsledků** VaV do praxe.
- **Jiný úhel pohledu:** když vlády (nejen v ČR) nakupují pracovní místa (investiční pobídky) resp. prolongují stávající (pomoc upadajícím), tak proč nepodpořit rozvoj **perspektivních** firem?

Názor **FVŽ!** na podporu inovací z rozpočtu VaVal

- Z rozpočtu na VaVal **nepodporovat** inovace, **které nevyžadují výzkum** nebo vývoj.
- Inovace lze **podporovat separátně** v rámci programů MPO, kde s tím mají zkušenosti. V podpoře lze pokračovat i mimo VaVal, pokud stát uvolní (přes MPO) prostředky.
- Vztah výzkumu a inovací je volný. Rozpočet na VaVal by se měl **rozdělit** na VaV a Inovace, **kvůli přehledu**, co podporujeme
- Pokud **podporovat inovace** z rozpočtu na VaVal, tak pouze ty inovace, při kterých dochází k bezprostřednímu **využití** výsledků **domácího výzkumu (vývoje)** ve zdejších firmách. Tedy, při účasti VO která provádí (provedla) **výzkum nevyhnutelný** k zavedení inovace.
- Podporovat **pouze** inovace zboží a služeb, kterých odběratelem je stát

Přístup k podpoře veřejného výzkumu

- **Navrhovatel se soustředí na podporu objektů:** výzkumu, vývoje, inovací, VO, firem. Hodlá podpořit perspektivní obory. V rozvoji „konkurenceschopných oborů“ vidí záruky budoucí prosperity
- **Názor FVŽ!:**
- Podle nás, **neexistují** více (méně) **konkurenceschopné obory**, zvláště pak v ZV. Jsou pouze (více) **konkurenceschopné týmy**, nebo jednotlivci.
- měli bychom se více soustředit na **podporu perspektivních a (konkurence)schopných lidí**, kteří jsou schopni řešit problémy, ať už ve vědě, v ekonomice nebo ve společnosti.

Závěr

- Věcný záměr zákona je poměrně **komplexní** materiál, který má vážnou ambici problémy VaVal řešit
- Je vidět, že **na materiálu se pracuje**, byla zohledněna celá řada připomínek
- Zdá se, že představy o řešení řady problémů se ubírají dobrým směrem
- Bude záležet na finálním znění Návrhu zákona
- **Riziko: čas**

Děkuji za pozornost.

Použité zdroje, související materiály:

- **Návrh věcného záměru** zákona o podpoře výzkumu, vývoje a inovací (vč. RIA, CIA), materiál RVVI 307/A1 ze dne 28. 8. 2015
- **Věcný záměr** zákona o podpoře výzkumu, vývoje a inovací (vč. RIA, CIA) schválený vládou 24. 8. 2016
- **Vypořádání připomínek** k materiálu Věcný záměr zákona ...
- **Argumentace** k očekávaným dopadům nové legislativní úpravy v oblasti VaVal
- **Národní výzkumná a inovační strategie** pro inteligentní specializaci České republiky (RIS3), schválená vládou 8. 12. 2014
- **Implementační plán** Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2015-2016 Úřad vlády, odbor analýz a koordinace vědy, výzkumu a inovací, (RVVI, 306/C5)
- **Národní politika** výzkumu, vývoje a inovací české republiky na roky 2016 – 2020. Úř. VI. ČR, sekce pro VaVal, 2015

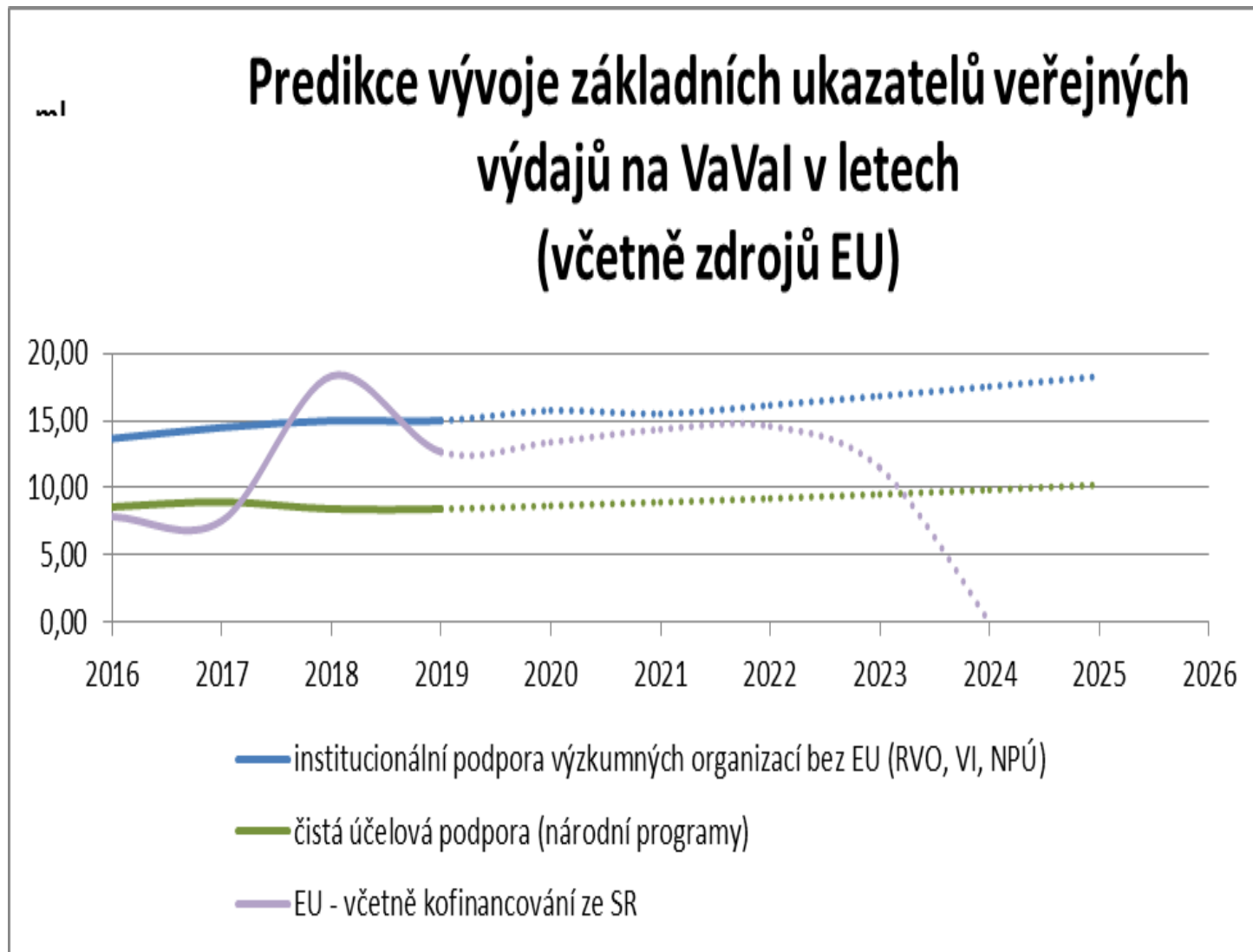
Dodatek:

Dlouhodobé výdaje SR ČR na VaVal do roku 2021 (v mld. Kč)

- bez výdajů krytých příjmy z programů EU a finančních mechanismů

Výdaje na VaVal (pouze z rozpočtu ČR) v mld. Kč	2017	2018	2019	2020	2021
Institucionální základna financování VO a výzk. infrastruktur: RVO, VI, NPU I a II, Centra K, Centra E	16.17	16.75	16.99	17.50	18.00
Mezinárodní spolupráce (MŠMT)	1.50	1.83	2.12	2.50	2.70
Spolufinancování ESIF (OP VVV a OP PIK)	1.98	2.85	1.67	1.67	1.67
Čistá účelová podpora (rezorty, GAČR, TAČR)	9.83	9.95	10.32	11.32	12.30
Specifický VŠ výzkum	1.17	1.17	1.17	1.17	1.17
Činnost RVVI, TAČR, GAČR, AVČR, pořádání veř. soutěží, hodnocení projektů, mezinár. spolupráce MO	2.08	2.15	2.21	2.27	2.47
Konsolidace resortní výzkum	0.03	0.30	0.08	0.80	0.80
CELKEM	32.76	35.00	34.56	37.23	39.11

- Zdroj: **Návrh výdajů státního rozpočtu České republiky na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2017 se střednědobým výhledem na léta 2018 a 2019**, tab. III E Materiál RVVI 315/A1, 6. 5. 2016

Zdroj: Předkládací zpráva k Návrhu rozpočtu ČR na VaVal na rok 2017 včetně střednědobého výhledu..., materiál RVVI 315/A1, 6. 5. 2016